

สงเคราะห์บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ลงใน ทาน ศีล ภาวนา

ปิตตทาน ปิตตานุโมทนา	สงเคราะห์ลงใน ทาน เพราะมีปฏิปักษ์ธรรม คือ อิสสา และ มัจฉริยะ เหมือนกันกับทาน
อปายานะ เวชยาวิจจะ	สงเคราะห์ลงใน ศีล เพราะทั้ง ๒ นั้น จัดเป็น จาริตศีล
ธัมมัสสวนะ ธัมมเทศนา ทัณฺฑิซุซุกรรรม	สงเคราะห์ลงใน ภาวนา เพราะเป็นการส่องเสพ คือ เป็นเหตุเจริญขึ้นแห่งกุศลธรรม
ธัมมเทศนา	สงเคราะห์ลงใน ทาน ก็ได้ เพราะเป็นการให้ธรรม
ทัณฺฑิซุซุกรรรม	สงเคราะห์ลงใน บุญกิริยาวัตถุทั้งปวง เพราะสามารถชำระบุญกิริยาวัตถุทุกข้อให้หมดจดได้ด้วยดี

264

ตรวจสอบศีลกุศล

เมื่อฝึกแล้ว สภาพ
จิตก็จะอ่อนโยนขึ้น

๑. ทำทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล ให้เกิดขึ้นแล้วในตน
๒. อุทิศส่วนบุญ เพื่อทำลายมัจฉริยะ ความตระหนี่ซึ่งมีอยู่ในใจ
๓. ฉลาดในการอนุโมทนาบุญ

ศีลสังวร

ตรวจสอบดูศรัทธา ที่จะมี ความเชื่อมั่นที่จะทำกายกรรม วชิกรรม
ของเราและการดำเนินชีวิตให้เป็นไปเรียบร้อยดีงาม เราเชื่อมั่นในพระ
ธรรมคำสอน พระปัญญาญาณของพระพุทธเจ้า
เชื่อมั่นว่าพระพุทธเจ้าทรงประทานข้อฝึก ที่เรียกว่าปาติโมกข์สังวรศีล
ให้เรา มีอุปกรณ์ฝึกตนเพื่อไม่ให้จมลงในอบาย และจมในสังสารวัฏ
จะได้ยกตนถอนตนออกจากอบายภูมิและสังสารวัฏ พ้นจากทุกข์ได้
เมื่อมีความเชื่อมั่นอย่างนี้ จึงมีเจตจำนงตั้งใจตั้งใจ เพื่อจะทำปาติโมกข์
สังวรศีลให้เกิดขึ้นในตน

สติสังวร

มีเจตจำนงตั้งใจที่จะให้สติเกิดขึ้นปิดบาปไม่ให้เข้าสู่ทางทวาร ตา
หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นอินทรีย์สังวรศีล

ขันติสังวร

มนสิการใส่ใจว่า เราต้องเจอปัญหาชีวิตแน่นอน ทั้งความเย็นความร้อน
โรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน ปัญหาอุปสรรค สภาพสังคมสิ่งแวดล้อม สภาพ
ความเป็นอยู่ ความเจ็บใจทั้งหลาย เราจะสมทานขันติสังวร ไม่ให้ความ
หงุดหงิดฟุ้งซ่านเกิดขึ้น ให้ใจของเราเป็นไปอย่างมั่นคงและตั้งมั่น ไม่ให้
บาปอกุศลธรรมทั้งหลายไหลเข้าสู่ใจ เข้าสู่กระแสชีวิต
จะสมทานขันติสังวร เพื่อเป็นฐานรองรับคุณธรรมต่างๆ มีตัวเมตตา
กรุณาเป็นต้น ให้เกิดขึ้นติดต่อกันต่อเนื่อง

ตรวจสอบศีลกุศล

วิริยะสังวร

เพียรพยายามละกามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก ยกจิตออกจากบาปอกุศลกรรมชั่วร้าย พัฒนาสู่เนกขัมมะ อพยาบาท อวิหิงสา ใช้ปัญญามาตรวจสอบพฤติกรรม ทั้งกายกรรม วาจากรรม การดำเนินชีวิต เพื่อให้ดำเนินไปด้วยความดีงาม

ญาณสังวร

ชำระบาปอกุศลกรรมอันชั่วร้าย ออกจากกระแสชีวิตให้ได้ ด้วยญาณสังวร ใช้ที่อยู่อาศัยเครื่องนุ่งห่ม ยา อาหาร ไม่ใช่แบบเสพติด มนสิการศึกษาศึกษาฝึกฝนพัฒนาตัวเองไม่ให้มีมลทิน

ทำศีลให้เกิดขึ้นจริงๆแล้วไปประชุมลงในปหานศีล มาตั้งมั่นอยู่ในกุศลกรรมบท ๑๐

เช็ดดูว่าวิรตีศีลเกิดใหม่ ละเจตนาชั่วร้ายที่เป็นเหตุแห่งการฆ่า การลักเป็นต้น จนถึงการละอภิขณา พยาบาท มิจฉาทิฎฐิได้ วิรตีศีลเกิดจริง

ตรวจสอบเจตนาศีล มีเจตนาที่จะไม่ฆ่า ไม่ลัก ไม่โลภ ไม่โกรธ เจตนาที่จะทำปัญญาให้เกิดขึ้น

สังวรศีล ปิดบาปทุกทางไม่ให้เกิดขึ้น ตั้งแต่ศีลสังวรถึงญาณสังวร

กุศลจิตที่เกิดขึ้นไม่ปล่อยให้ระคะ โทสะ โมหะไหลเข้าสู่จิต

อานิสงส์ ธัมมัสสวนะ

๑. ย่อมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ได้เรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนา
๒. สิ่งที่เคยได้ฟังแล้ว ทำให้แจ่มแจ้ง ชัดเจนเข้าใจยิ่งขึ้น
๓. แก่ความสงสัย บรรเทาความสงสัยเสียได้ ในเรื่องกรรม และผลของกรรมเป็นต้น
๔. จิตย่อมผ่องใส เป็นสิ่งสำคัญมาก เป็นคุณสมบัติการฟังธรรมที่ถูกต้อง

ในขณะที่ฟังธรรม จิตใจจดจ่อมนสิการถึงการฟัง
ทำศรัทธาให้ตั้งมั่นขึ้น ทำความเพียรให้ตั้งมั่นขึ้น
สติกำกับทุกคำพูด ระลึกให้กุศลจิตเกิด ให้จิตปราโมทย์
ปิติเกิดอย่างต่อเนื่อง ขจัดความเศร้าหมองแห่งจิต
มีความตั้งมั่นแห่งจิต มีปัญญาวิจยแยกแยะ
ไม่ส่งจิตไปทางอื่น น้อมใจไปในการฟัง ต้องการชัดเถลา
จริงๆ

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรมะ ๕ ประการ เมื่อฟังพระสัทธรรม
ย่อมเป็นไปได้ ที่จะหยั่งลงสู่นิยาม คือความถูกชอบในกุศลธรรมทั้งหลาย

๑. ไม่นึกหมิ่นเรื่องที่เขาพูด
๒. ไม่ดูหมิ่นผู้พูด
๓. ไม่ดูหมิ่นตนเอง
๔. ฟังธรรมโดยมีจิตหนึ่งเดียว ใจไม่ฟุ้งซ่าน
๕. มนสิการโดยแยบคาย (ทำโยนิโสมนสิการให้เกิด)

การฟังธรรม

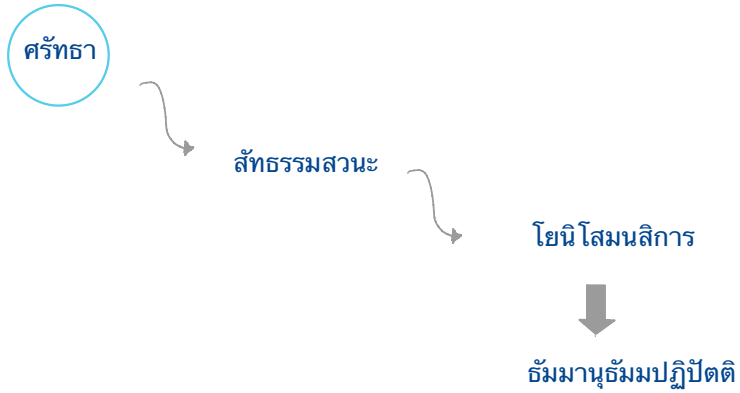
เมื่อคบภักษณมิตร จึงเป็นปัจจัยให้เราได้สดับฟังพระสัทธรรม

อย่าตั้งความรู้สึกดูหมิ่นเรื่องที่เขาพูดเพราะพระธรรมคำสอนที่
พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เป็นเรื่องละเอียดลึกซึ้ง เราทั้งหลายดูหมิ่นไม่ได้

หากดูหมิ่นตนเอง จะไม่หยั่งลงสู่ธรรมะ จะไม่เป็นปัจจัยต่อ
การตรัสรู้ ขจัดความดูหมิ่นตนเองออกให้หมด

บางครั้งที่เราฟังไม่เข้าใจในตอนนี่เพราะเรามีเครื่องกั้น
เยอะมาก ทั้งกรรมมาร กิเลสวาร วิกาการ

ในสังสารวัฏเราเคยศึกษาพระธรรมมา ดังนั้นเราจะฟังพระ
ธรรมให้มีความรู้ชัดขึ้น

การฟังธรรมคือการปฏิบัติธรรม

ให้ฟังธรรมทุกวัน เพราะการฟังธรรมคือการปฏิบัติธรรม
การฟังธรรมไม่ต่างจากการนั่งกรรมฐานเลย
พระสงฆ์เป็นมิตรแท้ มิตรนำประโยชน์

อุปริมติส
หมายถึง ทิศเบื้องบน
คือ สามเณร ภิกษุ ภิกษุณีผู้มีศีลอันสูงกว่าที่คอยพำสออนุธรรม

คฤหัสถ์พึงบำรุงพระสงฆ์

๑. จงทำด้วยเมตตา
๒. จงพูดด้วยเมตตา
๓. จงคิดด้วยเมตตา
๔. ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
๕. อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔

พระสงฆ์อนุเคราะห์คฤหัสถ์

๑. ห้ามปรามจากความชั่ว
๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี
๔. ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
๕. พูดเรื่องที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง
๖. สอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสุขความเจริญ

20

หน้าที่ของพระสงฆ์

- ❁ มีหน้าที่สอนให้พุทธบริษัททั้งหลายเว้นจากสิ่งที่ไม่ดี เป็นต้นว่า ปาณาติบาต อทินนาทาน กาเมสุมิจจาจาร เว้นจากความเห็นผิด เว้นจากความดำริผิด เว้นจากการพูดผิด การกระทำผิด การเลียงชีพผิด เว้นจากความเพียรผิด ตั้งมั่นผิด ระลึกผิด ญาณผิด
 - ❁ แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี บอกว่าอะไรเป็นความดีในระดับทาน กุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล
 - ❁ ตั้งใจอนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี ใจมีเมตตา กรุณา มุทิตา
 - ❁ ให้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยได้ฟัง ให้ฟังเรื่องที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง เช่นบอกริยสัจ ทั้งอรรถพยัญชนะทุกแง่มุม
- สอนให้เข้าถึง ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้มีที่พึ่งที่แท้จริง
- ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน คนอื่น ใครเล่าจะเป็นที่พึ่งแก่เราได้
เมื่อบุคคลมีตนที่ฝึกดีแล้ว ชื่อว่าได้ที่พึ่งที่หาได้ยาก
- ❁ สอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสุขความเจริญ

ศีล สมาธิ ปัญญา

ที่เป็น โลภียะ เคยเกิดขึ้นกับเรามาแล้วนับไม่ถ้วน
แต่ศีล สมาธิ ปัญญาที่เป็น โลกุตตระ ยังไม่เคยเกิดขึ้นกับเรา
เลยแม้แต่ครั้งเดียว
ท่านผู้ใดทำ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่เป็น โลกุตตรมรรคเกิดขึ้นแม้
เพียงครั้งเดียว ชื่อว่าได้สิ่งที่มีความมากที่สุด

ศีล สมาธิ ปัญญา ที่ประชุมใน โสดาปัตติมรรค
รอบรู้ทุกข์เห็นอริยสัจ ละสมุทัยแบบสมบูรณ์ ประจักษ์
แจ้งนิโรธ มีพระนิพพานเป็นอารมณ์ ประชุมศีลสมาธิปัญญาคือ
อริยมรรคมีองค์ ๘ ครบ

นี่ชื่อว่าเห็นพระพุทธเจ้า
พระพุทธเจ้าคือ มรรค ๘ ผล ๘ นิพพาน ๑
คือ โลกุตตรธรรม ๙ เรียกว่า ธรรมกายของพระพุทธเจ้า

คฤหัสถ์ เป็นผู้มี อุปการะแก่พระสงฆ์

พระพุทธเจ้าสอนให้ภิกษุให้ศึกษาธรรมะ ปฏิบัติธรรมะ
และจงแสดงธรรม ที่มีความงามในเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด
ให้ถึงพร้อมด้วยอรรถะและพยัญชนะให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน

ศีล เป็นความงามเบื้องต้น
สมาธิ เป็นความงามในท่ามกลาง
ปัญญา เป็นความงามสูงสุด

ศีล สมณะ วิปัสสนาเป็นความงามในเบื้องต้น
อริยมรรค อริยผล เป็นความงามในท่ามกลาง
พระนิพพานเป็นความงามสูงสุด

นักบวชและภรรวาสต้อง
อาศัยซึ่งกันและกัน

ผู้ไร่เรือนและผู้ครองเรือนทั้งสองฝ่ายอาศัยกันและกัน
ย่อมบำเพ็ญให้สัมฤทธิ์ซึ่งสัมฤทธิ์ธรรม
ปริยัติสัมฤทธิ์ธรรม ปฏิบัติสัมฤทธิ์ธรรม ปฏิเวธสัมฤทธิ์ธรรม
ที่เกษมจากโยคะ

เมื่อไปสัมพันธ์กับภรรวาสแล้ว ก็ต้องสัมพันธ์กันให้ดี อย่า
สัมพันธ์ผิดพลาด ต้องระวัง ไม่สัมพันธ์กันด้วยตัณหา
มานะ ทิฐิ สัมพันธ์ด้วยปัญญา วิชชา สติ ความเพียรที่
สร้างสรรค์

การถูกมนุษย์จับไว้

ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้เป็นผู้คลุกคลีกับคฤหัสถ์ทั้งหลาย
รื่นเริงด้วยกับเขา สุขทุกข์ร่วมกับเขา จัดแจงเจ้าก็เจ้าการด้วย
ตัวเอง นี่เรียกว่า ถูกมนุษย์จับไว้

ธัมมเทศนามัย

๑. **สอนให้มีชั้นตอนอุก ลำดับ** แสดงธรรมะตามลำดับ ความง่าย ลุ่มลึก และมีเหตุผลต่อเนื่องสัมพันธ์กันไปตามลำดับ อนุပ္พพิททา ทานกถา สีลกถา สัตตกถา กามาทีนวกถา เนกขัมมานิสังสกถา อริยสัจ ๔

๒. **จับจุดสำคัญมาขยายให้เข้าใจเหตุผล** ชี้แจงให้เข้าใจชัดในแต่ละแง่แต่ละประเด็น อธิบายยกย่องต่างๆ มองให้เห็นตามแนวของเหตุผลให้ชัด

๓. **สอนด้วยจิตเมตตา** มุ่งให้เป็นประโยชน์แก่ผู้รับคำสอน สอนด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา ออย่าเคียด ออย่าสอนด้วยทิฐิมานะ หากทิฐิมานะเกิด ไม่เรียกว่ากล่าวธรรมะ เรียกว่ากล่าวเพื่อเจ้า เมตตาเท่านั้นไม่พอ ปัญญาต้องถึงด้วย ถ้าไม่รู้ย่อมรับว่าไม่รู้ ไม่กลัวเสียหาย หรือกลัวว่าจะไม่ได้รับการยอมรับ

๔. **ไม่มีจิตเพ่งเห็นแก่อำภิส** ให้มนสิการในใจว่า เราไม่ได้มุ่งหวังเรื่องนี้เลย แต่ต้องการให้คนทั้งหลายเข้าถึงศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรารถนาให้พระธรรมของพระพุทธเจ้าไปประชุมในกระแสชีวิตของหมู่สัตว์นั้น จะได้ดำเนินชีวิตได้ถูก ให้เขาเข้าถึงธรรมะได้เขาจึงจะปลอดภัย บัจจยามิส โลกามิส วัฏฏามิส ระดับศีลก็ไม่ผ่าน ไม่มีอินทรียสังวร ญาณสังวร

๕. วางจิตตรง ไม่กระทบตนและบุคคลอื่น ไม่เอาจิตไปกระทบกระทั่ง ให้เข้าใจและเห็นใจแต่อย่าตามใจ อันไหนผิดก็บอกกล่าว โดยใช้หลักของพระพุทธเจ้า เอื้ออาทร ไม่เสียดสีไม่ข่มผู้อื่น

๖. ผู้กล่าวธรรมะ ฟังตั้งเจตนาว่าพระธรรมเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ศึกษาและผู้ปฏิบัติจะฟังปรากฏได้ด้วยตนเอง ไม่ขึ้นกับกาล เชิญชวนให้พุทธบริษัททั้งหลายมาพิสูจน์ ควรน้อมเอาศีลสมาธิ ปัญญาไว้ในตน ผู้มีปัญญาหรือวิญญูชนฟังรู้ได้เฉพาะตน

ขอให้บุคคลทั้งหลายจงฟังธรรมะของพระพุทธเจ้าที่ข้าพเจ้านำมากล่าว นำมาแสดง ครั้นฟังแล้วฟังเข้าใจธรรมะอย่างทั่วถึง และฟังปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามเช่นนั้นเถิด ขอกระแสชีวิตของผู้ฟังจงดำเนินไปตามศีล สมาธิ ปัญญา ดำเนินตามมัชฌิมาปฏิปทา บรรลุถึงอนุปาทาปรินิพพาน โดยเร็วโดยสะดวกด้วยเถิด